

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

สาระการเรียนรู้กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(ยุวกาชาด) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ
เล่มที่

1

เรื่อง
การบริหารแบบไทย
ทำถูกดีตลอด

นางสาววิชรา เข้มมมาก

โรงเรียนบ้านด่างลาห้อยวิทยา จังหวัดสุโขทัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 38

คำนำ

เอกสารประกอบการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ ภาคเรียนที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(ยุวกาชาด) โดยการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูล จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้โดยมุ่งแก้ปัญหายุวกาชาด ที่เรียนซ้ำ ขาดเรียน หรือย้ายโรงเรียนระหว่างปี มีจุดประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย และความมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม มีความรู้ความสามารถและ ทักษะในการดำเนินชีวิต นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เอกสารประกอบการเรียนการสอน กิจกรรม ยุวกาชาด ระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ เรื่อง การบริหารแบบไทยทำฤๅษีคัดคน เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้นำไปศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้และ เกิดทักษะในการทำงาน เป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้อง ช่วยแก้ไขแนะนำ ให้เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความถูกต้อง สมบูรณ์ พร้อมกับการสนับสนุนที่เป็นกำลังใจ ในการทำงานจนสำเร็จลุล่วงตรงตามจุดมุ่งหมายด้วยดีทุกประการ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ยุวกาชาด) ระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครู และผู้สนใจต่อไป

วัชรรา เข้มมาก

เรื่อง กายบริหารแบบไทยทำถั่วตัดตน

กายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีตัดตน

ฤๅษี¹ น.ฤๅษี, หมายถึง นักบวชพวกหนึ่งมีมาก่อนพุทธกาล สละบ้านเรือนออกบำเพ็ญพรต
แสวงหาความสงบ

ฤๅษี² หมายถึง นักพรตหรือนักบวชที่อยู่ตามป่าเขา
ล้าเนาไพรในตำนาน หรือนิทานโบราณ มักจะเรียกผู้ที่เป็น
นักบวชว่า “ฤๅษี” ซึ่งเมืองไทยในอดีตน่าจะมีนักบวช
ประเภทนี้แสวงหาความสงบสันโดษอยู่ตามป่าเขา
เมื่อได้บำเพ็ญเพียรสมาธิ ฯลฯ อาจมีอาการเมื่อยขา
จึงได้ทดลองขยับเขยื้อนร่างกายมีการยืดอและเกร็งตัว
ตัดตน ทำให้เกิดเป็นท่าตัดต่าง ๆ

ภาพประกอบที่ 1 รูปวาดฤๅษี

http://www.rusiedotton.thai.net/video_page_slice.html.9/ม.ค/2555

ภาพประกอบที่ 2 รูปปั้นฤๅษีตัดตน

ซึ่งทำให้อาการเจ็บป่วยเมื่อยขาหายไปได้
จึงได้ข้อสรุปประสบการณ์บอกเล่าสืบต่อกันมา
หรืออาจเกิดจากการคิดค้นโดยบุคคลทั่ว ๆ ไปเพราะ
ในสังคมไทยกว่า 2,000 ปี เรามีศาสนาพุทธ
เป็นที่ยึดเหนี่ยวในการปฏิบัติตน ดังนั้น นักบวช
นักพรต ก็อาจเป็นชาวพุทธที่นิยมนั่งสมาธิ
วิปัสสนากรรมฐาน หรืออาจเป็นอุบาสกอุบาสิกา
และแม้แต่พระสงฆ์

<http://siam2exercise.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>.9/ม.ค/2555

¹พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,พ.ศ.2542 หน้า 984.

²สถาบันการแพทย์แผนไทย,กระทรวงสาธารณสุข.ขยับกาย สมายชีวา ด้วยกายบริหารแบบไทยท่าฤๅษี
ตัดตน 15 ท่า,2546 หน้า 1.

ท่าฤๅษีดัดตนพื้นฐาน

ทำนวดบริเวณกล้ามเนื้อใบหน้า 7 ท่า

เป็นท่าที่ รศ.นพ.กรังไกร เจนพาณิชย์ ใช้นวดคนอมสาขตา (บริหารกล้ามเนื้อใบหน้า 7 ท่า) ในการบริหารแต่ละท่า ให้กำหนดลมหายใจ เข้า ออกไปด้วย

ภาพประกอบที่ 3 ท่าเตรียม นั่งขัดสมาธิลำตัวตรง

---

¹สถาบันการแพทย์แผนไทย,กระทรวงสาธารณสุข.ขยับกาย สมายชีวา ด้วยกายบริหารแบบไทย ท่าฤๅษีดัดตน 15 ท่า,2546 หน้า 1.

ท่าบริหาร

1. ท่าเสยผม

1. ใช้ปลายนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง
กดขอบกระบอกตาบน
ทั้งสองข้างพร้อม ๆ กัน

2. ค่อย ๆ กดพร้อมกับเลื่อนนิ้ว
มือทั้ง 3 นิ้วเรื้อยขึ้นไปบนศีรษะ

3. ต่อเนื่องไปจนถึงท้ายทอย
ในท่าเสยผม ทำซ้ำ 10 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 4 ท่าเสยผม

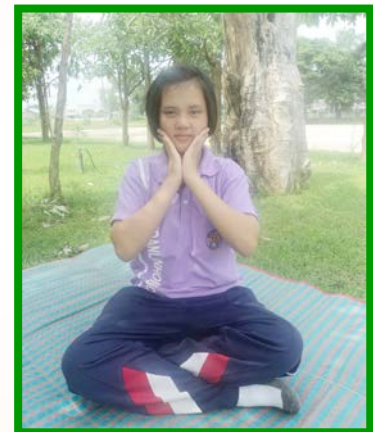
2. ท่าทาแป้ง

1. ใช้นิ้วกลางทั้งสองข้างกด
ด้านข้างดั้งจมูกพร้อมกัน

2. ค่อย ๆ กดพร้อมกับเลื่อนนิ้ว
ขึ้นไปจนถึงหน้าผาก โดยให้
ปลายนิ้วกลางจรดกัน
ที่กลางหน้าผาก

3. จากนั้นลูบมือทั้งสองข้างไป
ทางหางคิ้ว ผ่านแก้มต่อเนื่อง
ไปจนถึงคางทำซ้ำ 10 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 5 ท่าทาแป้ง

3. ทำเช็ดปาก

1. ใช้ฝ่ามือซ้ายวางทาบบนปาก โดยให้ปลายนิ้วก้อยวางอยู่ที่ปลายคางข้างขวา

2. ลากมือมายังคางซ้าย พร้อมกับเม้มริมฝีปาก โดยให้ฝ่ามือกดแนบสนิท

3. สลับเป็นมือขวา ทำซ้ำข้างละ 10 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 6 ทำเช็ดปาก

4. ทำเช็ดคาง

1. ใช้หลังมือซ้ายวางทาบใต้คาง โดยให้ปลายนิ้วอยู่ที่ตั้งหูขวา โดยให้หลังมือกดแนบสนิท

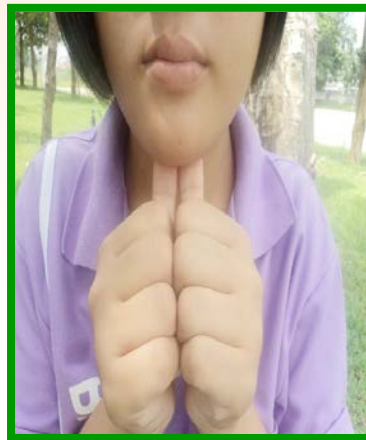
2. ลากมือตั้งแต่ตั้งหูขวาไปตามคาง จนถึงใต้หูซ้าย

3. สลับมือทำแบบเดียวกัน ทำซ้ำข้างละ 10 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 7 ทำเช็ดคาง

5. ทำคดไค้คาง

1. ใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างกดตรงกลางคาง
โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือตั้งฉากกับคาง ก้มหน้าเล็กน้อย
เพื่อดันนิ้วมือ ใช้แรงกดพอสมควร

2. เลื่อนจุดให้ทั่วบริเวณไค้คาง
โดยเลื่อนทีละนิ้วมือ ทำซ้ำ 5 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 8 ทำคดไค้คาง

6. ทำอุหน้ำ หู และหลังหู

1. ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสองข้างกึบหูหลวม ๆ โดยให้ฝ่ามือ
แนบกับแก้มโดยให้หลังมือกดแนบสนิทขณะทำ

2. ญ่นิ้วมือขึ้นลงแรง ๆ
นับเป็น 1 ครั้ง ทำซ้ำ 20 ครั้ง

ภาพประกอบที่ 9 ทำอุหน้ำ หู และหลังหู

7. ทำตบท้ายทอย

1. ใช้สันมือทั้งสองข้างปิดหูไว้ โดยให้ปลายนิ้วทั้งสองข้าง
วางอยู่บริเวณท้ายทอย ปลายนิ้วกลางจรดกัน

2. กระดกนิ้วมือทั้งสองข้างให้มากที่สุด แล้วตบที่ท้ายทอยพร้อมกัน
โดยไม่ยกฝ่ามือ ทำซ้ำ 10 ครั้ง
โดยให้หลังมือกดแนบสนิท
ปลายนิ้วทั้งสองชนกัน

ภาพประกอบที่ 10 ทำตบท้ายทอย

สรุปสาระสำคัญ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน คือ

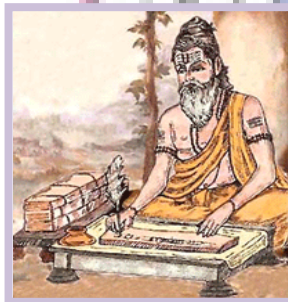
1. ช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของแขนขา หรือข้อต่างๆ เป็นไปอย่างคล่องแคล่ว มีการเน้นการนวด โดยบางท่าจะมีการกด หรือบีบนิ้วร่วมไปด้วย

ภาพประกอบที่ 11 ความสุขที่ได้จากการออกกำลังกาย

ที่มา : <http://www.tsgclub.com/628.13/ม.ค./2555>

2. ทำให้โลหิตหมุนเวียน เลือดลมเดินได้สะดวกนับเป็นการออกกำลังกาย สามารถ ทำได้ในทุกอริยาบถของคนไทย
3. เป็นการต่อต้านโรคภัย บำรุงรักษาสุขภาพให้มีอายุยืนยาว
4. มีการใช้สมาธิร่วมด้วยจะช่วยกระชับจิตใจให้พ้นอารมณ์งุ่นงัน หงุดหงิด ความวุ่น ความท้อแท้ ความเครียด และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการหายใจหากมีการฝึกการหายใจให้ถูกต้อง

ภาพประกอบที่ 12 ภาพวาดฤๅษี

จะเห็นได้ว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน ทั้ง 4 ข้อ เป็นการบริหารร่างกายที่มีคุณค่าเทียบเท่ากับศาสตร์อื่นๆ ในการดูแลรักษาสุขภาพ สมาชิกทุกท่านควรให้ความสำคัญและฝึกปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

ที่มา : <http://www.yesspathailand.com/.13/ม.ค./2555>

กิจกรรมเสนอแนะ

การออกกำลังกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน เป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ในการดูแลรักษาสุขภาพ แต่สมาชิกทุกท่านควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ อย่างเหมาะสม และการพักผ่อนที่เพียงพอ และควรศึกษาข้อมูลสุขภาพเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ภาพประกอบที่ 13 การเลือกรับประทานอาหาร

ที่มา : <http://cooking.allwomenstalk.com/simple-dinner-anyone-can-learn-to-make.13/ม.ค./2555>

แบบปฏิบัติการที่ 1

กายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีตัดตน

กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 10 นาที

ภาคเรียนที่ 1

จุดประสงค์ของกิจกรรม สมาชิกยูวกาชาด อธิบายกายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีตัดตนได้

คำชี้แจง ให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษา เขียนสรุปและรายงาน พร้อมจับคู่สาธิต

บรรยายกายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีตัดตนแต่ละท่า ดังนี้

ท่าเสยผม.....

.....

ท่าทาแป้ง.....

.....

ท่าเช็ดปาก.....

.....

ท่าเช็ดคาง.....

.....

ท่ากดใต้คาง.....

.....

ท่าถูหน้าหูและหลังหู.....

.....

ท่าตบท้ายทอย.....

.....

ประโยชน์ของกายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีตัดตน.....

.....

ลงชื่อ

ผู้ปฏิบัติการ

(.....)

กลุ่มที่.....หน่วยที่.....

แบบประเมินผลกลุ่ม
การปฏิบัติกิจกรรม ภายบริหารแบบไทยทำถาษีัดตน

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องรายการประเมินและเกณฑ์ที่ต้องการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ดีมาก
- 3 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ดี
- 2 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

รายการประเมิน หน่วยสี	ความตั้งใจ ปฏิบัติกิจกรรม				การตอบคำถามครบ และถูกต้อง				ปฏิบัติทำถาษีัดตน ได้ครบและถูกต้อง				ปฏิบัติกิจกรรม ตรงตามเวลา				คะแนนเต็ม 16 คะแนน รวมคะแนน
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
สีแดง																	
สีเหลือง																	
สีชมพู																	
สีเขียว																	
สีแสด																	
สีฟ้า																	
สีม่วง																	
สีน้ำตาล																	

ลงชื่อ

(.....)

ผู้นำ/รองผู้นำกลุ่มชาวภาค

สรุปผลการประเมิน

- 13-16 คะแนน หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ดีมาก
- 11-12 คะแนน หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ดี
- 9-10 คะแนน หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 4-8 คะแนน หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ 11-16 คะแนน ให้ผ่าน

